

Oponentský posudek na bakalářskou práci Michaely Koppové

Název: Nástin vývoje kulturní krajiny v zaniklých rybníčních oblastech Poděbradska a Nymburska

Studentka zvolila téma, které má dlouholetou tradici nejen na půdě geografické sekce PřF UK, ale i na dalších pracovištích různých univerzit či vědeckých ústavů. Mohla se tak opřít o již dosavadní publikované výsledky mnoha studií.

Předložená práce má obvyklé členění podle zásad desetinného třídění. Rozsah textové části je 52 stran, které doplňují 2 tabulky, 1 graf, 2 obrázky a 11 map. Dále jsou zařazeny 2 přílohy, které tvoří interpretační klíč k 1. a 2. vojenskému mapování a fotodokumentace. Na začátku práce je vložen anglicky psaný abstrakt. Seznam použité literatury čítá 34 položek a internetové zdroje obsahují 7 položek.

Kapitola 1 prezentuje vymezené cíle práce, kterými je zhodnocení vývoje kulturní krajiny středního Polabí a změn způsobů jejího využívání za pomoci rešerše prací o vývoji krajiny, regionální literatury, starých map a statistických dat.

Kapitola 2 představuje vymezení zájmového území. Poněkud nepřirozeně je zde zvolena při vymezení území jeho východní hranice. Autorka uvádí, že „východní hranice území je stanovena přibližně spojnicí obce Velenice a výtoku Sánského kanálu z Cidliny“. Jelikož se práce zabývá vývojem krajiny v zaniklých rybníčních oblastech, mohla být východní hranice zvolena např. místní rozvodnicí Velenického potoka. Další připomínkou, kterou lze zobecnit na celou bakalářskou práci, je zobrazení map v práci. U většiny map chybí nebo je neúplná mapová legenda. Všechny mapové prvky, by totiž měly být obsaženy v legendě mapy.

V kapitole 3 je velice stručně popsána fyzickogeografická charakteristika území. V textu je nejednoznačně určena velikost území. „Výměra vymezeného území činí přes 150 km².“ Dále v textu chybí zdroj dat u využití ploch v území, stejně tak je tomu i u geologické charakteristiky území. Mapa č. 3 Geologická mapa vybraného území má zhoršenou čitelnost a neúplnou legendu. V geomorfologické charakteristice území je uvedeno nesprávně zařazení území do geomorfologického systému. Území náleží správně do podcelku Nymburská kotlina. Navíc zde chybí zdroj dat geomorfologického zařazení. Dále je v textu nelogická věta „Po těžbě štěrkopísků vznikají rozsáhlé vodní plochy (tzv. oprámy – v okolí Poděbrad), četné komunikace (číslo 32 a 11, dálnice D 11) a mění se poměr orné půdy a zastavěné plochy.“ U pedologické charakteristiky opět chybí zdroj informací. Velkou připomínku si zaslouží mapa č. 4 Půdní mapa oblasti. Mapa je v některých částech nečitelná. Mapová legenda je neúplná, v legendě chybí symbol pro hranice sledovaného území a také symbol pro zastavěné plochy, silnice, železnice a vodní toky. Největším nedostatkem této mapy je však skutečnost, že zájmové území zasahuje mimo zobrazenou oblast mapy. U hydrologické charakteristiky území chybí alespoň základní hydrografické charakteristiky Sánského kanálu (hydrologické pořadí, plocha povodí, průměrný průtok, délka toku, ...). U biogeografických poměrů území chybí zdroj informací. V části věnující se ochraně přírody je nesprávně uvedeno, že NPR Libický luh se rozkládá východně od obce Libice na Cidlinou. Ve skutečnosti je to jihozápadním směrem.

Kapitola 4 Metodika práce je vlastně rešerší literatury na téma Sledování změn v krajině než samotnou metodikou práce. Kapitola tak přináší pouze výčet zdrojů zpracovávaných informací a dat. V textu je chybně uvedeno, že metodika zpracování historických mapových podkladů vychází z výsledků vědecko-výzkumného projektu Brůny a kol. (2002). Ten se v této práci zabýval pouze využitím map 1. a 2. vojenského mapování. V kapitole 4.2 jsou poměrně výstižně charakterizovány historické datové a mapové podklady pro sledování změn v krajině, chybí zde však opět zdroj informací. V textu je chybně uvedeno

období vzniku 3. vojenského mapování. Stejně tak je chybně převzata informace, že mapy 1. vojenského mapování existují u nás pouze v černobílé, nepříliš kvalitní fotografické odvozenině. Sama autorka v další části práce používá barevnou digitální formu tohoto mapování pořízenou Laboratoří geoinformatiky Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.

Kapitola 5 se věnuje zhodnocení historických podkladů. Tato kapitola mohla být začleněna do kapitoly 4.2 Využití podkladů, neboť v této části práce autorka opět přináší zdroj relevantních dat pro sledování krajiny spolu s pokusem o jejich kritické zhodnocení využitelnosti pro studium vývoje krajiny.

V kapitole 6 se autorka věnuje obecně vývoji české krajiny. V kapitole 6.1 chybí alespoň stručná charakteristika vývojových trendů krajiny v 1. polovině 20. století. V kapitole 6.2 Vývoj kulturní krajiny středního Polabí je chybně uvedeno, že Sánský kanál ústí při zbudování přímo do Mrliny. Ve skutečnosti ústí do Labe. Dále je v této kapitole nesprávně charakterizováno 20. století kolektivizací vlastnických vztahů v zemědělské výrobě a výstavbou zemědělských velkoobjektů s velkochovy a melioracemi. Toto tvrzení platí pouze pro určité období minulého století.

Historii rybníkářství se věnuje kapitola 7. Zde jsou literární rešerší opět nastíněny historické souvislosti a specifika zakládání a rušení rybníků v české krajině. Kapitola 8 se věnuje historii rybníčních soustav na Poděbradsku a Nymbursku.

Kapitola 9 se zabývá sledováním změn vodních ploch rybníční soustavy Blato s použitím starých map. Autorka se zde pokusila o vizuální srovnání historických mapových podkladů. U map v této kapitole opět chybí mapové legendy. Příloha č. 1 Interpretační klíč k 1. a 2. vojenskému mapování nenahrazuje legendu map č. 8 a 9, neboť jednotlivé mapové prvky nemají zobrazeny příklady znázornění v mapách. V mapách chybí také vymezení zájmového území. Obecně lze poukázat na nízkou kvalitu čitelnosti map, která je pravděpodobně zapříčiněna zdrojem dat. Zde by bylo vhodnější použít kvalitnější podklady, které jsou dostupné například v archivu Mapové sbírky Univerzity Karlovy.

Závěr práce je vlastně jakýmsi výtahem z jednotlivých kapitol. Není v něm například nastíněno, jakým směrem se autorka hodlá ubírat v navazující diplomové práci.

V předložené bakalářské práci prokázala autorka obstojné znalosti o historii vývoje krajiny a zvláště vývoji rybníkářství na Poděbradsku a Nymbursku. Cenná je skutečnost, že se jí podařilo shromáždit dostatek regionální literatury věnující se dané problematice a tyto informace seřadit do této bakalářské práce. Ta se tak může stát dobrým podkladem pro další navazující práce výzkumu vývoje krajiny v této oblasti. Autorka se v textu nevyhnula několika překlepům a formálním chybám, zvláště v kapitole 3, která však nebyla hlavním cílem této práce. Ne moc zdařilé je vyhotovení map v textu.

Závěrem lze konstatovat, že předložená bakalářská práce i přes výše zmíněné nedostatky splňuje jak po stránce formální, tak i obsahové, požadavky na ni kladené. Doporučuji ji tedy k obhajobě a navrhuji ji ohodnotit stupněm chvalitebně.

V Praze 8. 6. 2006

Mgr. Pavel Kukla